
New Editions

Phosgene. Fozgen. Ženeva: World Health Organization, 1997. (Environmental Health Criteria 193). 87 str. ISBN 92 4 157193 4. Cijena 21 Sfr ili 18,90 USD (za zemlje u razvoju 14,70 Sfr).

Knjiga procjenjuje opasnosti za ljudsko zdravlje i okoliš pri izloženosti fozgenu. U početku važan kao sredstvo kemijskog ratovanja, taj izvanredno reaktivni plin sada se najčešće primjenjuje kao kemijski posrednik u procesu proizvodnje. Glavna mu je primjena u proizvodnji aromatskih diizocijanata kao što su metilen difenil diizocijanat i toluen diizocijanat koji se upotrebljavaju za proizvodnju poliuretanskih pjena i drugih polimera. Ostale češće primjene su pri proizvodnji polikarbonata, alifatskih diizocijanata, monoizocijanata te kloroformnih estera i uretana.

Što se tiče pojavljivanja i ponašanja fozgena u okolišu, izvješće navodi da su najveće emisije u zrak, a povećavaju se zbog toplinske degradacije kloriranih otapala i kloriranih polimera. Podaci upućuju na to da fotokemijska oksidacija kloretilena, kao što su tri i tetrakloretileni može također otpuštati znatne količine fozgena u zrak. Izravne emisije povezane s proizvodnjom i primjenom od manjeg su značenja. Saznanja o kemijskim svojstvima fozgena potvrđuju činjenicu kako nije vjerojatno da se taj kemijski spoj nađe u tlu, biljkama ili hrani.

S obzirom na izvore i razine ljudske izloženosti, izvješće zaključuje da je udisanje glavni put izloženosti, da je opća populacija izložena izvanredno niskim razinama i da se profesionalna izloženost, iako općenito vrlo niska, veoma razlikuje ovisno o provedbi industrijske sanitacije.

Uočeno je da su vatrogasci i radnici pri zavarivanju u opasnosti od izloženosti višim razinama fozgena nastalog toplinskom degradacijom kloriranih hidrokarbona i polivinil klorida.

Najopsežnije poglavlje procjenjuje podatke o toksičnosti iz studija na eksperimentalnim životinjama i *in vitro* testova. U svim proučavanim vrstama pluća su primarni ciljni organ a plućni edem koji prati akutno otrovanje dosljedno se navodi kao primarni uzrok smrti. Raspoloživi podaci neprimjereni su za procjenu karcinogenosti, neurotoksičnosti i mogućih štetnih djelovanja na razmnažanje i razvoj.

Prikaz učinaka na ljudsko zdravlje razmatra posljedice visoke, kratkotrajne izloženosti fozgenu iz izvješća o industrijskim nesrećama u koje su uključeni i pojedini radnici i velik broj opće populacije. Ta istraživanja, kao i podaci dobiveni na životinjama, potvrđuju da je dišni sustav primarni ciljni organ, a plućni edem glavni uzrok smrti nakon akutne, jake izloženosti. Istraživanja pokazuju da se preživjeli, ako dobiju pravu medicinsku pomoć, mogu potpuno oporaviti.

Na temelju tih procjena izvješće zaključuje da sasvim niske razine fozgena određene u zraku ne mogu ugroziti zdravlje opće populacije. U ispitivanju nisu nađeni ni štetni učinci na zdravlje radnika u zatvorenu prostoru ako se provodi dobra industrijska higijena.

Međutim, primijećeno je da su vatrogasci, zavarivači i ostale profesionalne skupine koje rade s kloriranim otapalima ili s kloriranim polimerima ugljikovodika u dodiru s vatrom, izloženi opasnoj razini fozgena koja može izazvati štetne učinke na zdravlje.

Nema podataka na ljudima ni na životinjama koji bi omogućili procjenu kronične, niske izloženosti; podaci se smatraju neprimjerenima za izvođenje vrijednosti preporučenih na temelju zdravstvenih učinaka.

Milica Gomzi

Demeton-S-methyl. Demeton-S-metil. Ženeva: World Health Organization, 1997. (Environmental Health Criteria 197). 83 str. ISBN 92 4 157197 7. Cijena 26 Sfr ili 23,40 USD (za zemlje u razvoju 18,20 Sfr).

U ovoj su knjizi, tiskanoj u okviru Međunarodnog programa o kemijskoj sigurnosti (International Programme on Chemical Safety) Svjetske zdravstvene organizacije, opisani rizici zadržavanja i učinci na okoliš izazvani izloženosti organofosfornom pesticidu demeton-S-metilu. Demeton-S-metil sistemski je kontaktni insekticid i akaricid visoke akutne toksičnosti, koji se već više od 30 godina primjenjuje za zaštitu žitarica, voća i povrća te ukrasnog bilja.

Knjigu čini dvanaest poglavlja. Nakon sažetka najvažnijih rezultata istraživanja, zaključaka i preporuka slijede poglavlja koja opisuju fizičko-kemijska svojstva i analitičke metode za određivanje demeton-S-metila, izvore izloženosti ljudi i okoliša, ponašanje u okolišu, razine u okolišu i putove izloženosti ljudi, kinetiku i metabolizam u laboratorijskim životinjama i ljudima, učinke na eksperimentalne životinje i u *in vitro* sustavima, učinke na ljude, učinke na ostale organizme u laboratorijskim i terenskim uvjetima te procjenu rizika za ljudsko zdravlje i učinaka na okoliš. U posljednja dva poglavlja navedeni su zaključci i preporuke za zaštitu zdravlja ljudi i okoliša te prijašnje evaluacije toksičnosti i učinaka demeton-S-metila koje su načinile internacionalne organizacije.

Istraživanja ponašanja demeton-S-metila u okolišu pokazala su da se ovaj spoj brzo razgrađuje u tlu, biljkama i sisavcima te da nije postojan ni sklon biokoncentriranju. Ljudi mogu biti izloženi demeton-S-metilu tijekom njegove proizvodnje i primjene. Putovi profesionalne izloženosti uključuju izloženost preko kože i udisanjem. Glavni izvor izloženosti opće populacije jesu male količine

demeton-S-metila koje mogu zaostati u prehrambenim namirnicama. Iako nema puno podataka o razinama ovog spoja u hrani, smatra se da ovaj put izloženosti opće populacije ne izaziva štetne učinke na zdravlje ljudi.

Istraživanja kinetike i metabolizma demeton-S-metila u laboratorijskim životinjama i ljudima pokazala su da se ovaj pesticid brzo i gotovo potpuno apsorbira iz probavnog trakta, jednoliko raspodjeljuje po tjelesnim tkivima, brzo metabolizira i izlučuje iz organizma urinom.

Pokusima na eksperimentalnim životinjama i u *in vitro* sustavima dokazana je kolinergična toksičnost demeton-S-metila. Nisu uočeni embriotoksični, teratogeni i karcinogeni učinci, a ni učinci na reprodukciju i razvoj organizama.

Evaluiranje učinaka demeton-S-metila na zdravlje ljudi temelji se na podacima dobivenim istraživanjem slučajnih i namjernih trovanja osoba opće populacije i trovanja profesionalno izloženih ljudi kao posljedice nedovoljne zaštite. Rezultati su potvrdili visoku akutnu toksičnost uočenu u eksperimentalnim istraživanjima. Zaključeno je ipak da uz primjerene zaštitne mjere i pridržavanje preporučenih sigurnosnih mjera izloženost ljudi tijekom proizvodnje i primjene demeton-S-metila ne bi trebala izazvati nikakve štetne učinke na njihovo zdravlje.

Demeton-S-metil visoko je toksičan za vodene beskrležnjake, a toksičan za ribe i ptice. Stoga je tijekom njegove primjene nužno poduzeti sve mjere da bi se izloženost neciljanih organizama svela na najmanju moguću mjeru.

Knjiga je popraćena iscrpnim popisom literaturnih referencija, a na kraju su uvršteni i sažeci na francuskom i španjolskom jeziku.

Vlasta Drevenkar

Jajić I, Jajić Z. *Prevenција križobolje i vratobolje - priručnik za bolesnike*. Zagreb: Medicinska knjiga 1998. (143 str., 184 slike).

Iz "radionice" našeg istaknutog reumatologa prof. dr. Ive Jajića svjetlo je dana ugledala još jedna knjiga. U suradnji s doc. dr. Zrinkom Jajić napisao je ovaj priručnik

za bolesnike. Križbolja i vratobolja pripadaju među najčešće poremećaje lokomotornog sustava i jedan su od najvećih socijalno-zdravstvenih problema današnjice jer se u mnogim slučajevima javljaju u radnoaktivnog stanovništva pa su odgovorni za velik broj izostanaka s posla. Imajući na umu tu činjenicu, kao osnivač Hrvatske lige protiv reumatizma, prof. Jajić je u suradnji s doc. Zrinkom Jajić odlučio napisati knjigu namijenjenu bolesnicima s ciljem da ih upozna sa svim aspektima križbolje i vratobolje. Tako su, bolesniku razumljivim jezikom, u uvodnom dijelu knjige izložene osnove anatomije i funkcije kralježnice, uzroci te znakovi i simptomi bolova u vratu i križima, tijek bolesti, prognoza i liječenje (s posebnim osvrtom na liječenje u bolnici, liječenje u specijalnim stacionarnim ustanovama i operativno liječenje te kućnu njegu). S obzirom na namjenu priručnika obrađena je i važnost uloge osobe u prevenciji i rehabilitaciji, neposredni zadaci samog bolesnika, kao i uloga liječnika primarne zdravstvene zaštite i liječnika specijalista. Najveći je dio knjige posvećen sprječavanju bolesti i poboljšanju zdravlja gdje

se uz mnoštvo ilustracija daju konkretna objašnjenja pravilnih i nepravilnih postupaka kao što su npr. tehnika podizanja tereta, sjedenje, vožnja automobila, odmor, ležanje, stajanje, hodanje i športske aktivnosti. Vrlo su korisne i upute o pripremi bolesnika za posjet liječniku te preporuke i način i mogućnosti stjecanja dodatnog znanja o križbolji i vratobolji. Na kraju je knjige tumač medicinskih pojmova te adresar zdravstvenih ustanova za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju u gradu Zagrebu, kao i popis zdravstvenih ustanova za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju izvan Zagreba u Republici Hrvatskoj.

Priručnik je objavljen u izdanju i uz novčanu potporu Medicinske knjige iz Zagreba, kao i uz novčanu potporu Hrvatske lige protiv reumatizma. Knjiga Ive Jajića i Zrinke Jajić *Prevenција križbolje i vratobolje* vrijedan je doprinos našoj, s obzirom na veličinu problema, ne baš bogatoj ponudi knjiga namijenjenih bolesnicima s poremećajima lokomotornog sustava.

Simeon Grazio

Announcements

**INTERNATIONAL CONFERENCE
»LEAD EXPOSURE, REPRODUCTIVE
TOXICITY, AND CARCINOGENICITY«**

Gargnano, Italy, 7-9 June, 1999

(Međunarodna konferencija »Izloženost olovu, reprodukcijaska toksičnost i kancerogenost«,

Gargnano, Italija, 7.-9. lipnja, 1999)

Službeni sponzori sastanka jesu: Međunarodna agencija za istraživanje raka (IARC), Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), Američki nacionalni institut za medicinu rada i profesionalnu zaštitu (US NIOSH), Američki institut za znanosti u zdravstvenoj ekologiji (US NIEHS) i Institut za medicinu rada Sveučilišta u Bresci u suradnji sa Znanstvenim odborom za toksičnost metala Međunarodnog povjerenstva za medicinu rada (ICOH). Očekuju se sponzorstva i drugih velikih europskih ustanova, uključujući DG-XII Europske komisije.

U najavi i pozivu na sudjelovanje organizatori ističu značenje i potrebu održavanja ovakvog sastanka. Kaže se kako su, unatoč općem smanjenju izloženosti olovu na radnome mjestu i prirodnom okolišu industrijaliziranih zemalja svijeta, nadalje prisutne visoke razine izloženosti u određenim okolnostima u industrijama zapadnih zemalja, a raširene u zemljama u razvoju i u zemljama u ekonomskoj tranziciji. Istodobno sve je više stečenih točnih spoznaja o učincima niskih razina izloženosti olova na mnoge sustave.

Međunarodni sastanak o izloženosti, reprodukcijaskoj toksičnosti i kancerogenosti

olova obuhvatit će dosadašnje domete na tim područjima toksičnosti olova s posebnim naglaskom na istraživanja mehanizama otrovnih djelovanja. Procjena izloženosti i, posebice, biološki i okolišni monitoring, dodatna su područja na kojima je posljednjih godina došlo do velikih otkrića i koja su veoma važna u istraživanjima opasnosti od raka i reprodukcijaskih učinaka olova.

Na sastanku se ponajprije namjeravaju okupiti istraživači toksičnosti olova na područjima koja su predviđena kao teme sastanka. Također se očekuju istraživači drugih područja toksičnosti olova, kao i stručnjaci iz industrija i agencija za donošenje propisa.

Ciljevi sastanka su kritički prikazati dosadašnje načine izloženosti olovu i metode rabljene pri procjeni izloženosti, ponuditi forum za raspravu o dosadašnjim rezultatima u vezi s mogućom kancerogenosti i reprodukcijaskom toksičnosti olova, kritički prikazati procjene opasnosti i predviđanja te oblikovati preporuke za buduća istraživanja.

Sastanak će se sastojati od četiri dijela: 1) biomonitoring izloženosti; 2) mehanizmi; 3) reprodukcijaska toksičnost; 4) kancerogenost za čovjeka. Svaki dio uključivat će pregledno predavanje pozvanog predavača, usmena priopćenja izabrana prema temi među prispjelim sažecima, plakatna priopćenja i zaključno izlaganje u raspravi. Službeni jezik simpozija je engleski.

Adresa tajništva simpozija je: IARC, Unit of Environmental Cancer Epidemiology, 150 cours Albert-Thomas, 69372 Lyon cedex 08, France, tel. +334 727 38 554, fax: +334 727 38 342; <http://www.iarc.fr>; E-mail: leadconf@iarc.fr

Martina Piasek

7TH NORDIC SYMPOSIUM ON TRACE ELEMENTS IN HUMAN HEALTH AND DISEASE

Espoo, Finland, 16–19 June, 1999

(7. nordijski simpozij o elementima u tragovima u ljudskom zdravlju i bolesti,

Espoo, Finska, 16.–19. lipnja, 1999)

Kongres će se održati u Hanasaariju, švedsko-finskom kulturnom središtu u Espoo, na širem gradskom području glavnoga grada Helsinkija, okruženom lijepim prirodnim okolišem i brojnim pratećim uslužnim ustanovama. Ovo je sedmi sastanak te vrste, koji se održavaju dvogodišnje. Na simpoziju će se i ovoga puta predočiti najnovije spoznaje o elementima u tragovima u široku rasponu od nutritivnih i toksikoloških aspekata do kemijske analitike.

Neki elementi u tragovima esencijalni su sastojci svih poznatih oblika živih bića. S druge strane, neki elementi u tragovima imaju otrovne, alergijske ili kancerogene učinke. Prema definiciji, elementi u tragovima su aktivni u koncentracijama u tragovima, pa mnogi od njihovih stvarnih ili mogućih uloga kao nužnih sastojaka u staničnim reakcijama ili kao otrova ostaju nejasni unatoč sve sofisticiranijim istraživačkim mogućnostima. Specifična značajka da su aktivni pri niskim koncentracijama također je vječiti izazov za analitičare.

Cilj je simpozija razmijeniti najnovije spoznaje o odnosima između elemenata u tragovima i zdravlja. Znanstvene teme simpozija uključit će različite vrste i načine izloženosti elementima u tragovima i zdravstvene rizike pri izloženostima na radnome mjestu i u cjelokupnom okolišu. Radi iznalaženja prikladnih objašnjenja dostupnih podataka također je potrebno obuhvatiti koncentracije u skupinama stanovništva, unos hranom, koncentracije u okolišu, kao i značajnost ograničenih unosa elemenata u tragovima na zdravlje.

Simpozij je namijenjen stručnjacima i znanstvenicima na tom području, istraživačima u medicini rada i zdravstvenoj ekologiji te stručnjacima srodnih područja. Važan je cilj simpozija omogućiti susrete i povezivanje osoba koje rade u različitim granama ovoga područja diljem svijeta.

Znanstveni program sastojat će se od pozvanih plenarnih i tematskih predavanja, slobodnih usmenih priopćenja i plakatnih priopćenja. Službeni jezik simpozija je engleski bez mogućnosti simultanog prevodenja.

Preliminarno su predviđene ove sekcije: elementi u tragovima u okolišu, nutritivni i zdravstveni aspekti elementa u tragovima, specijacija elemenata, elementi u tragovima u srčanožilnim bolestima, biološki monitoring i referentne vrijednosti, novosti u toksikologiji metala, sustavi kvalitete, elementi u tragovima i reprodukcijsko zdravlje, profesionalna izloženost elementima u tragovima, metaboliizam, kinetika i modeliranje, moderni trendovi u analizi metala i procjena rizika. Ostavljena je mogućnost nadopune prema temama primljenih sažetaka. Rok za slanje sažetaka priopćenja je 15. siječnja 1999. Izabrani radovi bit će tiskani u knjizi priopćenja simpozija.

Adresa tajništva simpozija je: 7th Nordic Symposium on Trace Elements in Human Health and Disease, Ms. Leena Huhtamaa, Finnish Institute of Occupational Health, Topeliuksenkatu 41 a A, FIN-00250 Helsinki, Finland, tel. +358 9 4747 405, fax: +358 9 4747 548; <http://www.occuphealth.fi/eng/project/trace99>; E-mail: leena.huhtamaa@occuphealth.fi

Martina Piasek

EUROTOX '99
in collaboration with the Norwegian Society of Pharmacology and Toxicology
Oslo, Norway, 27–30 June, 1999

(Europski toksikološki kongres EUROTOX '99 u suradnji s Norveškim društvom za farmakologiju i toksikologiju,

Oslo, Norveška, 27.–30. lipnja 1999.)

Kongres će se održati u Sjølyst Exhibition Centre u poslovnom središtu Osla. Predviđeno je da će znanstveni dio programa uključivati tradicionalno predavanje u spomen Gerharda Zbindena, simpozije, radionice, plakatna priopćenja, kao i tradicionalno sučeljavanje predstavnika europske i američke udruge

toksikologa o predviđenoj temi, u takozvanoj EUROTOX-SOT Debate. Teme simpozija bit će: mehanizmi neurotoksičnosti, toksičnost ekstazija, popravci DNK i nestabilnost genoma, genetika enzima faze II i toksikologija, toksičnost metala, onečišćivači okoliša na Arktiku, ekotoksikologija proizvodnje ulja, imunotoksičnost u divljih vrsta, apoptoza u toksičnosti i rak, upale dišnog sustava izazvane otrovima. Kao teme radionica predviđene su: podučavanje toksikologije, trendovi u regulatornoj imunotoksikologiji, kemoprevencija raka, vaskularne lezije izazvane lijekovima, alternativne metode u ispitivanjima kancerogeneze, modeli kancerogeneze debelog crijeva, molekularna toksikologija. Tijekom kongresa održat će se sajam znanstvenog materijala i tehničke opreme koji će biti uklopljen u prostor s plakatnim priopćenjima. Rok za slanje sažetaka priopćenja je 1. ožujka 1999.

Zainteresirani za ovaj kongres mogu dobiti potrebne obavijesti od dr. sc. Danice Prpić-Majić, predstavnice CROTOX-a u EUROTOX-u, na adresi Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada u Zagrebu ili izravno na adresi kongresnog tajništva: EUROTOX '99, Help Arrangement Service, P.O. Box 527, N-1301 Sandvika, Norway, Tel.: +47 67 56 90 12; Fax: +47 67 56 44 80; E-mail: chaskim@sn.no

Martina Piasek

25TH INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF THE INTERNATIONAL SECTION FOR THE PREVENTION OF OCCUPATIONAL RISKS IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY OF THE INTERNATIONAL SOCIAL SECURITY ASSOCIATION (ISSA)

Vienna, Austria, October 6-8, 1999

(25. međunarodni simpozij Međunarodne sekcije ISSA-e za prevenciju profesionalnih rizika u građevinskoj industriji,

Beč, Austrija, 6.-8. listopada 1999.)

Simpozij s glavnom temom "Sigurnost i zdravlje u građevinskoj industriji 21. stoljeća" organizira ISSA-ina sekcija »Građevinska industrija« u suradnji s Austrijskim institutom za osiguranje protiv nesreća na radu (Allgemeine Unfallversicherungsanstalt - AÜVA). Namjera je organizatora dotaknuti dva glavna problema koji se odnose na cjelokupnu građevinsku aktivnost, bilo da se radi o gradnji ceste, željeznice, zgrade, ili o podzemnim radovima. Prvi je problem koordinacija zaštite i zdravlja na radu s posebnim osvrtom na planiranje i provođenje. Drugi se problem odnosi na specifične profesionalne bolesti koje će ostati aktualne i u sljedećem stoljeću a vezane su za azbest i mineralna vlakna, cement, podizanje i nošenje tereta te silikozu.

Predavači i sudionici pristupit će ovim problemima s različitih gledišta, od statistike i zakonodavstva do usavršavanja i obrazovanja djelatnika i radnika u industriji. Službeni jezici Simpozija su engleski, francuski i njemački, a sudionicima će biti omogućeno i simultano prevođenje na jedan od jezika.

Zainteresirani su pozvani obratiti se na adresu: Secretariat of the Symposium »Safety and Health in the Construction Industry in the 21st Century«, Office for International Relations and Conferences of the AÜVA, Adalbert-Stifter-Strasse 65, A-1200 Vienna, Austria; tel. +43 1 33111 537; faks +43 1 33111 469; E-mail: hik@auva.sozvers.at

Dado Čakalo

Reports

THIRD INTERNATIONAL MEETING ON ESTERASES REACTING WITH ORGANOPHOSPHORUS COMPOUNDS

Dubrovnik, Croatia, 15–18 April 1998

(Treći međunarodni sastanak o
esterazama koje reagiraju s
organofosforim spojevima,

Dubrovnik, Hrvatska, 15.–18. travnja
1998.)

Sastanak je organizirao Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada (Zagreb) pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti i tehnologije RH i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Sastanak je održan u Interuniverzitetском centru Dubrovnik.

Članovi znanstvenog odbora bili su B.P. Doctor (SAD), C.E. Furlong (SAD), M.K. Johnson (UK), M. Lotti (Italija), E. Reiner (Hrvatska), I. Silman (Izrael), V. Simeon-Rudolf (Hrvatska) i P. Taylor (SAD). Članovi organizacijskog odbora bili su E. Reiner, S. Milković-Kraus, V. Simeon-Rudolf, M. Škrinjarčić-Špoljar, Ž. Vasilčić i mlađi članovi S. Herceg, Z. Kovarik i A. Lucić (svi iz Instituta).

Na sastanku je bilo 100 sudionika iz 16 zemalja: SAD 25, Hrvatska 19, Slovenija 10, Izrael 9, Njemačka 8, Francuska 7, UK i Španjolska po 5 iz svake, Italija, Poljska, Rusija i Tajland po 2 iz svake i Kina, Indija, Japan i Švicarska 1 iz svake. Knjiga »Programme and Abstracts« ima 109 sažetaka od ukupno 267 autora. Zbornik radova bit

će objavljen kao posebni broj časopisa *Chemo-Biological Interactions* (izdavač Elsevier Ltd.).

Predavanja i posteru obuhvatili su širok raspon tema: molekularnu strukturu i katalitička svojstva esteraza, mehanizam djelovanja i specifičnost prema supstratima, fiziološku funkciju esteraza i razlike u specijesima te ulogu esteraza u toksičnosti organofosforim spojeva. Većina izlaganja odnosila se na serinske esteraze (kolinesteraze i NTE) i na esteraze koje hidroliziraju organofosforne spojeve. Usmena izlaganja dali su pozvani predavači. Posteru su bili izloženi za cijelo vrijeme trajanja sastanka, a autori su mogli sažetak svojih posteru i kratko usmeno komentirati.

Na završetku sastanka izraženo je mišljenje da je za daljnja istraživanja vrlo poticajno obuhvatiti na istom sastanku izlaganja i rasprave o različitim svojstvima određene skupine enzima, kojima je zajedničko svojstvo reakcija s organofosforim spojevima. Iskazano je priznanje Institutu i organizatorima što smo prvi započeli s održavanjima međunarodnih sastanaka o toj skupini enzima. Prvi sastanak o kolinesterazama održan je 1975. godine u Splitu i održavanje sastanka o kolinesterazama nastavljeno je u organizaciji drugih znanstvenih ustanova (šesti sastanak o kolinesterazama organiziralo je ove godine Kalifornijsko sveučilište u San Diego – La Jolla, SAD). Tri sastanka o esterazama koje reagiraju s organofosforim spojevima organizirao je Institut, a razgovori o planu organizacije četvrtog sastanka započeli su završnog dana ovog sastanka u Dubrovniku.

Elsa Reiner

XVIth EUROPEAN CONGRESS OF PERINATAL MEDICINE

Zagreb, Croatia, 10-13 June 1998

(XVI. europski kongres perinatalne medicine,

Zagreb, 10.-13. lipnja 1998.)

O Kongresu je izvješćivano u medijima kao o jednom od najvećih znanstveno-stručnih skupova od osamostaljenja Hrvatske i isticano da je okupio oko 2.000 sudionika iz 60 zemalja cijeloga svijeta. Rad ovog četverodnevno kongresa održavao se u obliku plenarnih i specijalnih predavanja, sučeljavanja određenih metodoloških/dijagnostičkih pristupa unutar sekcija pod nazivom kontroverze, izlaganja i rasprava okruglih stolova i u radionicama te slobodnih usmenih i plakatnih priopćenja. Sudionicima sastanka bila je na raspolaganju knjiga sažetaka tiskana u časopisu *Prenatal and Neonatal Medicine*, 1998;3(Suppl 1), u kojoj su sažeci 147 usmenih i 269 plakatnih priopćenja, kao i dva sveska novog udžbenika (*Textbook of Perinatal Medicine*, Vol. 1 i Vol. 2, ur. A. Kurjak, 1998).

Od užeg interesa čitatelja Arhiva jesu teme priopćene u radionici i sekcijama slobodnih priopćenja i plakata pod zajedničkim nazivom »Utjecaj okoliša i životnih navika na trudnoću«. Iznosena su zanimljiva priopćenja i vođene rasprave o utvrđenim i mogućim štetnostima u trudnoći. Moderatorica radionice (Janna G. Koppe, Nizozemska, urednica za područje okoliša i toksikologije u časopisu *Prenatal and Neonatal Medicine*) razvrstala je teme, kako se izrazila, u posljedice nedobrovoljnih i dobrovoljnih izloženosti onečišćivačima u okolišu. Primjeri štetnih nedobrovoljnih izloženosti u okolišu jesu: izlaganje pesticidima, organoklorovim spojevima (PCB, dioksin), metalima, plastikama itd., a primjeri dobrovoljne izloženosti jesu: pušenje, uživanje kofeina, alkoholna pića, različiti lijekovi itd. Izlaganja su bila unutar ovih tema: en-

dokrini disraptori (onečišćivači okoliša koji uzrokuju poremećaje u endokrinom sustavu, poglavito reprodukcije funkcije); utjecaj pušenja na trudnoću (novije spoznaje o poznatoj opasnosti); stres i trudnoća (objektivno procjenjivanje nenormalno visokih koncentracija stresnih hormona u trudnica izloženih stresnim utjecajima koji mogu izazvati preuranjeni porod); silikonski umeci u dojčkama i mogući štetni učinci na djecu.

U slobodnim priopćenjima unutar istomene sekcije u nastavku (predsjedavajući R. Klimek, Poljska i M. Piasek) iznesena su dva priopćenja o rezultatima zajedničkog istraživanja Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada, dviju zagrebačkih klinika za porode i suradnog laboratorija u Sjevernoj Karolini o procjenjivanju pokazatelja izloženosti teškim metalima u posteljicama zdravih, neprofesionalno izloženih žena gradskog stanovništva. Prikazanim podacima o metalima zastupljenim u cigaretnom dimu dopunjena je tema o mogućim štetnim učincima pušenja na ishod trudnoće i zdravstveno stanje fetusa u ljudi i na životinjskom modelu. Autori iz Španjolske pridružili su se rezultatima istraživanja zastupljenosti broja pušačica među roditeljama s obzirom na različitu etničku pripadnost. Također su priopćeni rezultati istraživanja učinaka uživanja kofeina na stanje fetusa u zdravih žena u Italiji. U zanimljivu izlaganju prikazani su mutageni učinci u području s otvorenom spalionicom kemikalija u Nizozemskoj, u kojem je dokazana značajno visoka incidencija orofacijalnih rascjepa u novorođenčadi. Na žalost, izostala su izlaganja dviju tema o utjecaju visokih doza zračenja u okolišu na trudnoću i razvoj fetusa u Ukrajini, kao posljedica nesreće u Černobilu, zbog nedolaska autora i dostupna su samo u obliku sažetka u zborniku.

Sljedeći, XVII. europski kongres perinatalne medicine održat će se za dvije godine, 19.-23. lipnja 2000. u Portu, Portugal. O tome su dostupne informacije na adresi: gescongress@mail.telepac.pt

Martina Piasek